

Civil beredskap i Västra Götaland

Aktörsgemensam planering 2024–2026

Titel: Civil beredskap i Västra Götaland – aktörsgemensam planering 2024–2026
Författare: Länsstyrelsen Västra Götaland
Rapportnummer: 2024:12.
ISSN: 1403-168X
Diarienummer: 457-7382-2024
Utgivningsår: 2024
Omslagsbild: MSB, Melker Dahlstrand

Innehåll

CIVIL BEREDSKAP I VÄSTRA GÖTALAND	1
1. ETT ROBUST OCH MOTSTÅNDSKRAFTIGT LÄN.....	4
1.1 Generella utgångspunkter för arbetet med civil beredskap	4
1.2 Länsstyrelsens roll och uppdrag.....	5
1.3 Ny nationell struktur för arbetet med civil beredskap	6
1.4 Kommuner och regioner	6
1.5 Omvärld och säkerhetsläge.....	7
1.6 Aktörsgemensamt arbete i länet	7
1.6.1 Överenskommelser mellan MSB och SKR 2024–2026	7
1.6.2 Länsstyrelsens sammanhållna projekt 2024–2026	8
1.6.3 Planeringsmodell.....	8
2. AKTÖRSGEMENSAM PLANERING 2024–2026.....	9
2.1 Planeringsförutsättningar	9
2.1.1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, - planeringsinriktning för civil beredskap	9
2.1.2 MSB - Nationell risk- och förmågebedömning.....	10
2.1.3 Framåttanda.....	10
2.1.4 Riskbild för Västra Götalands län	11
2.1.5 Kommunernas behov och förmåga gällande civil beredskap	12
2.2 Fokusområden 2024–2026	12
2.2.1 Aktörsgemensamt arbete för att stärka det civila försvaret	12
2.2.2 Samverkan och ledning	13
2.2.3 Kommunikation och försvarsvilja.....	15
2.2.4 Trygghetspunkter	15
2.2.5 Planering för typhändelser.....	16
2.3 Utbildning och övning	16
2.4 Andra arbetsprocesser inom civil beredskap 2024–2026.....	16

1. Ett robust och motståndskraftigt län

Länsstyrelsen vill med detta dokument förtydliga inom vilka fokusområden och arbetsområden vi under åren 2024–2026 kommer stödja och utveckla arbetet med civil beredskap för och med länets aktörer. Fokus ligger på åtgärder för att stärka förmågan i en situation med höjd beredskap och krig.

Detta dokument fråntar inte någon aktör det egna ansvaret att fullgöra sina arbetsuppgifter enligt lag och förordning, utan ska ses som ett stöd och ett erbjudande att ta del av de aktiviteter länsstyrelsen anordnar inom vårt gemensamma uppdrag att stärka länets samlade förmåga gällande civil beredskap.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har bland annat som strategiskt mål att verka för ett robust och motståndskraftigt län. Arbetet med att stärka samhällets civila beredskap bidrar till att nå detta mål.

1.1 Generella utgångspunkter för arbetet med civil beredskap

Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden:

- Människors liv och hälsa.
- Samhällets funktionalitet.
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.
- Miljö och ekonomiska värden.
- Nationell suveränitet.

Regeringens mål för svensk krisberedskap¹:

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet.
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Regeringens mål för det civila försvaret² är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld

¹ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/krisberedskap/mal-for-krisberedskap/>

² <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/civilt-forsvar/mal-for-civilt-forsvar/>

- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Det övergripande målet för totalförsvaret³ är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet.

1.2 Länsstyrelsens roll och uppdrag

Länsstyrelsen är sammanhållande och samordnande för krisberedskap och civilt försvar i Västra Götalands län⁴. Detta innefattar såväl operativ krishantering, förberedelser och övning för krishantering som planering med ett fokus på att stärka länets aktörers förmåga att förebygga och motstå samhällsstörningar och kunna verka inför och under höjd beredskap och krig. Länsstyrelsen är högsta civila totalförsvarsmyndighet i länet vid höjd beredskap och krig. Länsstyrelsen har ett geografiskt områdesansvar för fredstida kriser samt inför och vid höjd beredskap.

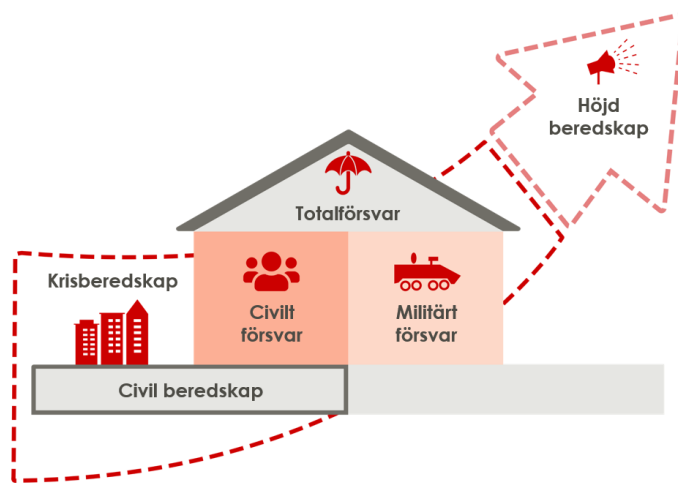
Sverige är indelat i sex civilområden. Länsstyrelsen Västra Götaland är civilområdesansvarig länsstyrelse⁵ för Västra Civilområdet, som innefattar Västra Götalands- och Hallands län. En civilområdesansvarig länsstyrelse är högsta civila totalförsvarsmyndighet i sitt civilområde, vilket medför ett geografiskt områdesansvar, inför och vid höjd beredskap. Vid respektive civilområdesansvarig länsstyrelse finns ett civilområdeskansli.

Det samlade arbetet med krisberedskap och civilt försvar benämns civil beredskap och tar således sikte på hela hotskalan. Detta illustreras i figur 1.

³ Regeringens proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025, avsnitt 6.2

⁴ Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter inför och vid höjd beredskap

⁵ Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser

Figur 1: ur MSB Planeringsinriktning för civil beredskap - Ett underlag till stöd för fortsatt planering.

1.3 Ny nationell struktur för arbetet med civil beredskap

Ett stort antal statliga myndigheter är sedan 1 oktober 2022 beredskapsmyndigheter⁶ och har ett utökat ansvar gällande civil beredskap inom sitt verksamhetsområde. Sveriges 21 länsstyrelser är beredskapsmyndigheter. Arbetet med civil beredskap delas in i 10 sektorer. Varje sektor leds av en utpekad sektorsansvarig beredskapsmyndighet.

1.4 Kommuner och regioner

Kommuners och regioners ansvar gällande civil beredskap regleras i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt i förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH).

Kommunerna och regionen ansvarar för samhällsviktig verksamhet där särskild planering behöver ske för att verksamheten ska kunna upprätthållas under en samhällsstörning eller vid höjd beredskap eller krig. Den verksamheten styrs i sin tur också av lagar, förordningar eller föreskrifter, exempelvis hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, lagen om skydd mot olyckor, elberedskapslagen, lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap,

⁶ Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap

Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten med flera.

1.5 Omvärld och säkerhetsläge

De senaste åren har präglats av flera kriser. Korta och intensiva såväl som långa och utdragna. Skogsbränder, skred, höga vattenflöden, skjutningar och sprängningar kopplat till kriminella nätverk, Covid-19 och kriget i Ukraina för att nämna några.

Sverige är sedan den 7 mars 2024 medlem i Nato och har att hantera ett utmanande säkerhetspolitiskt läge där det militära och det civila försvaret ska växa och utvecklas på kort tid. Detta ställer stora krav på att regionala och lokala aktörer tar sitt ansvar och följer omvärldsläget, bygger upp sin förmåga att hantera långvariga störningar i samhällsviktiga system, planerar för att hantera tillkommande arbetsuppgifter vid höjd beredskap samt övar sin personal för olika scenarier.

Regeringen, genom ministern för civilt försvar, menar att kriget ska vara dimensionerande i vår beredskapsplanering. Flera stora nationella utredningar har eller ska redovisas de kommande åren. Dessa kommer i flera fall leda till författningsändringar som aktörerna i beredskapssystemet behöver följa och anpassa sig efter. Rimligen kommer vi aktörer till följd av detta få tillkommande uppgifter.

I december 2023 lämnade Försvarsberedningen sin delrapport Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret (Ds 2023:34) till Regeringen. Rapporten pekar på angelägenheten i att samhällets alla aktörer aktivt behöver arbeta med att stärka det civila försvaret.

1.6 Aktörsgemensamt arbete i länet

1.6.1 Överenskommelser mellan MSB och SKR 2024–2026

De senaste mandatperioderna har överenskommelser ingåtts mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och MSB. På senare år har det funnit dubbla överenskommelser som gällt parallellt för kommunerna, en för krisberedskap och en för civilt försvar.

Överenskommelserna har förtydligat viktiga planeringsområden som ett komplement till LEH. Överenskommelserna har reglerat det statliga ekonomiska stöd som kommuner och regioner har fått årligen för dessa arbetsuppgifter samt länsstyrelsernas uppföljande och stödande uppdrag.

För 2024–2026 har MSB och SKR ingått en ny överenskommelse för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar samt en motsvarande överenskommelse för regionerna. Överenskommelserna reglerar hur kommuner

och regioners ersättning från staten får användas och redovisas. Den ger också anvisningar för länsstyrelsernas uppföljning av kommunernas arbete enligt LEH och FEH.

Skillnaden mot tidigare är att överenskommelsen denna gång inte preciserar några särskilda fokusområden. Varje kommun bedömer i första hand själv, och i dialog med länsstyrelsen, vilka uppgifter som behöver prioriteras för att öka förmågan inom ramen för LEH och tillhörande uppgifter.

Det finns möjligheter för kommuner och regionen att med delar av den statliga ersättningen finansiera arbete inom civilt försvar utöver det som regleras i LEH och FEH.

1.6.2 Länsstyrelsens sammanhållna projekt 2024–2026

Länsstyrelsen har sökt och fått beslut om ersättning från anslag 2:4 krisberedskap från MSB. Detta betalas ut som bidrag till länsstyrelserna inom ramen för det så kallade sammanhållna projektet för stöd till och samordning av kommuner, regioner och andra lokala och regionala aktörer avseende krisberedskap och civilt försvar. Finansieringen från anslaget ska omfatta aktiviteter som bland annat syftar till att kommuner och regioner kan uppnå sina mål och uppgifter gällande civil beredskap. Finansieringen kan exempelvis användas för aktiviteter som kompetensutveckling, metodutveckling, framtagande av aktörsgemensamma rutiner, beredskapsplaner, verktyg, övningar, nätverk och liknande. I uppgiften att ge stöd och samordna inom länen ska länsstyrelserna också ta med andra aktörer i sina aktiviteter som myndigheter, frivilligresurser och privata aktörer.

1.6.3 Planeringsmodell

MSB har beskrivit fyra planeringsdimensioner för de statliga beredskapsmyndigheterna. Se nedan illustration. MSB har under 2023 tagit fram en planeringsmodell för kort och medellång sikt (1–10 år), så kallad förmågeplanering. Länsstyrelsen kommer använda sig av den planeringsmodellen för att systematiskt kunna utveckla egen och länets gemensamma beredskapsförmåga.

Figur 2. Fyra planeringsdimensioner för planering av civil beredskap. MSB.

2. Aktörsgemensam planering 2024–2026

Detta dokument tar sin utgångspunkt i olika förutsättningar definierade på för civil beredskap nationell, regional och lokal nivå. Planeringen delas upp i 4 block:

- Planeringsförutsättningar
- fokusområden för aktörsgemensamt arbete 2024–2026
- övning och utbildning
- Andra prioriterade arbetsområden

2.1 Planeringsförutsättningar

I detta avsnitt beskrivs ett antal förutsättningar för de fokusområden som valts ut och presenteras i avsnitt 2.2.

2.1.1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, - planeringsinriktning för civil beredskap⁷

MSB har tagit fram en planeringsinriktning för civil beredskap i syfte att ge statliga beredskapsmyndigheter ett tillgängligt och samlat stöd till utveckling av förmågan hos den egna myndigheten, och myndighetens samhällsviktiga verksamheter, för att förebygga och hantera samhällsstörningar i fredstid men också vid höjd beredskap och krig. Planeringsinriktningen pekar ut 7 områden som såväl statliga myndigheter som kommuner och regioner kan utgå ifrån för att värdera hur långt man kommit i sitt arbete som aktör.

- Samhällets funktionalitet och försörjning (kontinuitetshantering)
- Personalförsörjning, inklusive samverkan med frivilliga
- Samverkan och ledning, inklusive ledningsplatser och säkra kommunikationer
- Risk- och kriskommunikation
- Psykologiskt försvar
- Informations- och cybersäkerhet
- CBRNE (farliga ämnen)

7

<https://www.msb.se/sv/aktuellt/nyheter/2023/november/planeringsinriktning-for-civil-beredskap--nytt-stod-for-att-starka-beredskapssystemet/>

2.1.2 MSB - Nationell risk- och förmågebedömning⁸

MSB har identifierat 17 oönskade händelser, utan inbördes ordning, som bedöms utgöra de allvarligaste och mest betydande hoten och riskerna mot Sverige, och som samtidigt bedöms vara realistiska utifrån den expertkunskap som finns.

Virusutbrott	Maritim olycka
Storm	Nätsammanbrott i elsystemet
Skyfall	Terrorattentat
Värmebölja och torka	Sabotage mot kritisk infrastruktur
Skogs- och vegetationsbrand	IT-incident
Solstorm	Störning i internationella handelsflöden
Dammhaveri	Våldsamt upplopp
Kärnteknisk olycka	Händelse utomlands
Kemikalieolycka	

Dessa 17 oönskade händelser härrör ur en bred uppsättning hotkategorier såsom naturhot, olyckor och tekniska fel samt antagonistiska kategorier som hybridhot. Om hoten realiseras är farhågorna stora att var och en av händelserna, oberoende av geografiska eller funktionella gränser, skulle få allvarliga till katastrofala konsekvenser för Sveriges nationella skyddsvärden.

2.1.3 Framåtanda

MSB har i oktober 2023 slutredovisat regeringsuppdraget att föreslå en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret 2025–2030. Slutrapporten har fått namnet ”Framåtanda – en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret”.

Några områden bedömer MSB passa för fortsatt aktörsgemensamt arbete i länet redan under perioden 2024–2026, se figur 3 nedan. Dessa bedöms kunna utvecklas utan att stora statliga tillskott av medel behöver avvaktas.

Planering för utrymning och inkvartering	Utveckla och inrätta kommunala trygghetspunkter	Regionernas organisationsberedskap för hälso- och sjukvård vid höjd beredskap och krig
Kartlägga och stärka beredskapen i	Försörjningsberedskap gällande kommunalt dricksvatten och	Beredskapsplanering för offentliga måltider och

⁸ <https://www.msb.se/sv/arnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/det-svenska-civila-beredskapssystemet/nationell-risk--och-sarbarhetsbedomning/>

kommunernas hälso- och sjukvård samt socialtjänst	avlopp, inkl. insatsvaror	skolverksamhet
Kommunikation och försvarsvilja	Räddningstjänst under höjd beredskap	Samverkan och ledning
Kollektivtrafik under höjd beredskap	Vårdlandsstöd, såväl militärt som humanitärt	Utbildning och övning

Figur 3, Ur "Framåtanda – en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret", MSB 2023.

2.1.4 Riskbild för Västra Götalands län

Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys för Västra Götalands län 2022 pekar på flera omständigheter som påverkar länets riskbild:

- Viktig infrastruktur för transporter på väg, järnväg och till sjöss som förbinder Sveriges största städer och grannländerna Danmark och Norge med varandra.
- Göteborgs hamn är porten till världen för stora delar av svensk industri. Den tillsammans med andra hamnar på västkusten är också viktiga importhamnar för grannländerna Norge och Finland, både i fredstid och i krig. Det gör att Västra Götalands län är ett område som är strategiskt viktigt för försörjningen av både Sverige, Norge och Finland.
- Sveriges tre drivmedelsraffinaderier ligger i länet och i Stenungssund ligger ett stort och viktigt kluster av kemikalieindustrier. Länet har också många andra anläggningar som omfattas av Sevesolagen.
- Under sommarhalvåret ökar befolkningen i framför allt Bohuslän kraftigt. Detta ställer högre krav på de kommunala funktionerna, exempelvis genom ökat antal brukare inom äldreomsorg, fler nyttjare av det kommunala dricksvattnet och fler uppdrag för räddningstjänsten.
- Risken för naturolyckor ökar i takt med klimatförändringarna. MSB har pekat ut ett flertal tätorter i länet som förväntas drabbas särskilt hårt av havsnivåhöjning, skyfall och översvämning av vattendrag om inte åtgärder vidtas. Skredkänsliga områden finns längs kusten, kring Vänern och längs Göta älv som kan påverka både människor, natur och djurliv. Analyser visar att omkring sex gånger fler ras och skred är att vänta som följd av pågående klimatförändring. Fartygstrafiken och oljetransporterna över Västerhavet förväntas ha en fortsatt ökning under den kommande perioden. Det innebär även en ökad risk för oljeutsläpp i vårt län som i sin tur kan leda till allvarliga ekologiska skador på djurliv och påverka miljön under en lång tid.
- Närheten till kärnkraftverket Ringhals gör att 20 kommuner i länet ingår i planeringen för kärnteknisk olycka. En allvarlig olycka på Ringhals skulle

kunna påverka en majoritet av länets 1,7 miljoner invånare.

- I länet finns också biologiskt rika och unika miljöer, fornlämningar och byggnadsminnen som kan hotas av både klimatförändringar och behöver skyddas vid ett väpnat angrepp.

2.1.5 Kommunernas behov och förmåga gällande civil beredskap

I olika former inhämtar Länsstyrelserna information från kommunerna. Det sker bland annat i samband med årsredovisning enligt LEH, vid uppföljningsbesök och inför den årliga förmågerapportering länsstyrelsen sammanställer till MSB. För 2023 har följande verksamhetsområden framkommit som önskvärda att fortsätta arbeta med de kommande åren:

- Samverkan och ledning/geografiskt områdesansvar
- Skredsäkringsåtgärder
- Krigsplacering/krigsorganisation
- Kontinuitetshandling och risk- och sårbarhetsanalys
- Lagerhållning och logistik
- Säkra samband

2.2 Fokusområden 2024–2026

Utifrån ovan redovisade planeringsförutsättningar har länsstyrelsen, efter dialog med länets kommuner och Västra Götalandsregionen, valt ut fem fokusområden för det aktörsgemensamma arbetet 2024–2026.

Fokusområdena är utvalda på grundval av att de förväntas ge stor effekt på länets gemensamma förmåga inom civil beredskap.

2.2.1 Aktörsgemensamt arbete för att stärka det civila försvaret

Länsstyrelsen har tillsammans med representanter från olika aktörer i länet tagit fram dokumentet Planeringsinriktning för civilt försvar och höjd beredskap för Västra Götalands län. Planeringsinriktningen innehåller ingångsvärden som länets aktörer behöver förhålla sig till i den egna planeringen inför höjd beredskap och krig. En första version av planeringsinriktningen fastställdes och skickades ut till alla kommuner sommaren 2022. Planeringsinriktningen kommer fyllas på med fler och uppdaterade underlag under 2024–2026.

Prioriterade aktörsgemensamma arbetsområden för att stärka det civila försvaret 2024–2026 är:

- **Stöd till Försvarsmakten genom värdlandsstöd**
Arbetet avser i första hand så kallat militärt värdlandsstöd, d.v.s. när Sverige agerar värd för utländsk trupp. Inom Nato benämns detta Host Nation Support. Värdlandsstödet och dess medföljande personal behöver

tillgång till vägar, järnväg, lokaler, drivmedel, dricksvatten, el, sovplatser etc. Detta behöver planeras, förberedas och övas.

- **Skydd av civilbefolkningen.**
Med begreppen skydd av civilbefolkningen/befolkningsskydd menas i huvudsak varning och varningssystem, skyddsrum, utrymning och inkvartering och förstärkningspersonal. Det pågår arbete på nationell nivå med att utveckla befolkningsskyddet och anpassa det till den aktuella hotbilden samt det samhälle som finns idag. Länsstyrelsen har en roll att samordna detta arbete med och för länets myndigheter, kommuner och regionen. Länsstyrelsen är beredskapsmyndighet i beredskapssektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
- **Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)**
I en situation av höjd beredskap och/eller krig är en väl fungerande räddningstjänst centralt för att samhället ska fungera. Arbetsuppgifterna för de kommunala räddningstjänsterna utökas under höjd beredskap. Nyligen har civilplikt åter införts för räddningstjänst under höjd beredskap. Länsstyrelsen samarbetar med länets räddningstjänster i denna utveckling. Länsstyrelsen är beredskapsmyndighet i beredskapssektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
- **Livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap.**
Länsstyrelsen har sedan 2021 i uppdrag att stödja kommunernas planering av dricksvattenförsörjning under höjd beredskap. Länsstyrelsen är också en beredskapsmyndighet i beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Länsstyrelsen följer också den utveckling som sker inom området livsmedelsförsörjning.
- **Hälso- och sjukvård under höjd beredskap / KHOSS**
Länsstyrelsen har i uppdrag att stödja kommunerna i arbetet att kartlägga och stärka beredskapen inom den kommunala hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Detta benämns KHOSS. Parallellt sker en utveckling och planering inom regionernas ansvar för sjukvård under höjd beredskap.

2.2.2 Samverkan och ledning

Att kunna leda sin organisation och samverka med andra under samhällsstörningar och vid höjd beredskap och krig är grundläggande. En aktörs förmåga gällande samverkan och ledning behöver hållas uppdaterad. Länsstyrelsen och kommunerna har dessutom ett geografiskt områdesansvar som sträcker sig längre än att bara kunna hantera samverkan och ledning i egen organisation. Under 2024–2026 behöver aktörernas förmåga upprätthållas, stärkas och utvecklas. Arbetet delas in i fyra delområden:

- **Lägesrapportering med mera.**
Länets aktörer behöver enskilt och tillsammans stärka förmågan att inhämta bra underlag till lägesbilder, stärka sin lägesbildsmetodik samt rapportera lägesbilder i såväl ordinarie som alternativa kanaler, vid

samhällsstörningar och vid höjd beredskap och krig. Ett Nato-medlemskap kan innebära andra krav gällande lägesrapportering

Länets aktörer behöver inrätta rutiner och arbetssätt för att mer systematiskt följa omvärlds- och säkerhetsläget. Detta för att bättre förstå hur den egna verksamheten påverkas, men också för att kunna sätta detta i ett regionalt och nationellt sammanhang.

Länsstyrelsen kommer i olika sammanhang stödja länets aktörer i att utveckla bättre metoder och rutiner för lägesbilder, lägesrapportering och omvärldsbevakning.

- **Robust och säker kommunikation.**

Att nå varandra under samhällsstörningar och höjd beredskap/krig är av största vikt. Förutom E-post och telefoni så använder vi idag WIS och RAKEL för kommunikation aktörer emellan. Vi genomför också samverkanskonferenser med elektroniska videokonferenssystem som Skype och Teams. Vid behov har vi möjlighet att kryptera information innan den kommuniceras aktörer emellan. Kompetensen att använda dessa kommunikationsvägar behöver upprätthållas. Länsstyrelsen kommer att genomföra förbindelseprov, övningar, utbildningsinsatser med mera.

- **Begära och lämna stöd mellan civila aktörer.**

Vid samhällsstörningar behöver aktörerna i länet hjälpas åt. Länsstyrelsen är navet i processen att begära och lämna stöd. Det kan exempelvis ske genom att länsstyrelsen förmedlar experthjälp ur den regionala oljeresurspool som finns eller förmedlar stöd från någon av de frivilliga försvarsorganisationer som verkar i länet. Hela denna process behöver ta steg framåt. Kommuner, inklusive räddningstjänsterna och regionen behöver utveckla sin beställarkompetens och länsstyrelsen behöver fortsätta utveckla arbetssätt för att kunna förmedla det stöd som begärs av någon aktör. Länsstyrelsen kommer verka för aktörsgemensam utveckling.

Under höjd beredskap och krig ska länsstyrelsen fördela länets resurser vilket är en arbetsuppgift som behöver förberedas. Förberedelser behöver också göras för att ta emot och fördela internationellt stöd. Det kan gälla utrustning, förnödenheter och civil personal som ska stödja Sverige eller som ska tas emot i Sverige för annans stats räkning.

- **Gemensamma grunder för samverkan och ledning.**

MSB arbetar med en vidareutveckling av detta koncept. Projektet förväntas leverera i början av 2025. Implementering av nya Gemensamma grunder för samverkan och ledning kommer behöva ske på alla nivåer i beredskapssystemet. Hur nya gemensamma grunder ska lanseras och implementeras är i skrivande stund oklart.

2.2.3 Kommunikation och försvarsvilja

Kommunikationens och informationens betydande roll i vårt samhälle kan inte nog påtalas. Vi har vant oss vid ett ständigt flöde av information och möjlighet till kommunikation, och förväntar oss snabba uppdateringar och digitala lösningar. I händelse av fredstida samhällskriser och vid höjd beredskap är betydelsen av välfungerande kommunikation särskilt viktig, medan förutsättningarna kan vara försämrade.

- Det aktörsgemensamma arbetet med utveckling av förutsättningarna för kommunikationssamverkan vid samhällsstörningar behöver fortsätta med oförtruten styrka. En sådan förutsättning är god samverkan i vardagen, för upparbetade relationer, kanaler och samarbetsformer också vid en samhällsstörning.
- Perspektivet höjd beredskap behöver läggas till och kunskapen om kommunikationens förutsättningar under sådana förhållanden fördjupas, för att kunna stärka den gemensamma förmågan.

Vi samhällsaktörer behöver bidra till att stärka försvarsviljan i Sverige, med hjälp av kommunikation. Det handlar om att i vårt dagliga arbete

- underhålla och bygga förtroende för myndigheter och demokrati genom proaktiv, korrekt och inkluderande kommunikation
- tydliggöra samhällets grundläggande skyddsvärden och varför de är värda att försvara
- belysa vilken roll vi som samhällsaktörer har i det civila försvaret, men också vilken roll som invånarna har
- bidra till ökad kunskap om medvetenhet om desinformation, otillbörlig informationspåverkan och vikten av källkritik.

2.2.4 Trygghetspunkter

Såväl MSB som länsstyrelserna lyfter fram kommunala trygghetspunkter som en avgörande del i att stärka den lokala robustheten vid såväl samhällsstörningar som vid höjd beredskap och krig. Trygghetspunkter har i Ukraina visat sig vara en framgångsfaktor för att stödja civilbefolkningen. Flera av länets kommuner har redan fungerande trygghetspunkter. Vissa har påbörjat inrättandet av trygghetspunkter och andra har ännu inte påbörjat ett sådant arbete. Det är dock inte en obligatorisk uppgift för kommunerna.

En trygghetspunkt är en plats/byggnad där det finns tillgång till exempelvis el, värme, vatten och information. Trygghetspunkten skapar en möjlighet för invånarna att kunna värma sig, få information, få mat och dryck samt kunna ladda elektronisk utrustning. Länsstyrelsen kommer fortsätta vara ett stöd för de

kommuner som vill inrätta trygghetspunkter genom att ordna seminarier, förmedla goda exempel, med mera. Arbetet med trygghetspunkter kan också ses som en del av skyddet för civilbefolkningen.

2.2.5 Planering för typhändelser

MSB lyfter i den nationella risk- och förmågebedömningen ett stort antal händelser vi aktörer behöver planera för att kunna hantera, (se avsnitt 2.1). Alla aktörer har självfallet möjlighet att ta fram egna planer för de händelser som bedöms vara mest relevanta för dem. Om inte annat identifieras detta i den risk- och sårbarhetsanalys som ska genomföras.

Länsstyrelsen kommer under 2024–2026 ta fram ett antal nya typhändelseplaner som vi bedömer vara av stor vikt att ha tillgång till i den aktörsgemensamma hanteringen.

2.3 Utbildning och övning

Att kontinuerligt utbilda, fortbilda och öva personalen i länets myndigheter, kommuner och regionen är viktigt för samhällets förmåga att hantera samhällsstörningar och höjd beredskap och krig. Länsstyrelsen har för åren 2024–2026 tagit fram en övergripande plan för övning och utbildning. Den innehåller generella begrepp och fakta, men också en beskrivning av de fasta utbildningar och övningar som länsstyrelsen genomför återkommande för länets aktörer.

Länsstyrelsen kommer också planera och samordna tillkommande övningar och utbildningar som ännu inte är kända till stöd för övriga aktörer under perioden 2024–2026.

2.4 Andra arbetsprocesser inom civil beredskap 2024–2026

En lista på fokusområden kan alltid göras längre. Det är dock viktigt att en rimlig avvägning görs. Att som aktör åta sig att arbeta med dessa fokusområden kräver arbetstid, planering och vissa fall även finansiering. Många utredningar pågår och perioden 2024–2026 kommer sannolikt innehålla förändringar och tillkommande uppgifter vi inte kan överblicka just nu under vintern 2024. Vårt medlemskap i Nato kan ålägg oss att arbeta med nya saker eller arbeta på nya sätt.

Utöver de ovan nämnda fokusområdena så kommer länsstyrelsen fortsätta med ett antal obligatoriska arbetsprocesser inom civil beredskap, där vi möter aktörerna i länet.

- **Uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.**

Detta är en förordningsstyrd uppgift för länsstyrelsen. Uppföljningen genomförs genom att länsstyrelsen tar del av kommunernas beslutade

dokument enligt LEH, årliga redovisningar samt genomför ett uppföljningsbesök per kommun i länet under perioden. Uppföljningen innehåller en kontroll av hur kommunen använder den statliga ersättningen som följer av den överenskommelse som tecknas mellan MSB och SKR.

- **Säkerhetsskydd och signalskydd**
Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för säkerhetsskydd i bland annat kommuner och regioner. Tillsynsprocessen är en fristående process, som i sin tur begränsar länsstyrelsens möjlighet att ge specifik rådgivning. Länsstyrelsen erbjuder under 2024 en fristående utbildning i säkerhetsskydd för kommunerna. Länsstyrelsen bistår kommunerna och regionen med utbildning och utrustning gällande signalskydd.
- **Styrel.**
Styrel är ett systematiskt sätt att identifiera och prioritera samhällsviktiga elanvändare som ska kunna tillämpas vid manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK). Länsstyrelsen stödjer kommunerna och håller samman planeringen i det som kallas planeringsomgång 4, som sträcker sig till december 2025.
- **Kärnteknisk olycka.**
Räddningsledning vid en kärnteknisk olycka är ett statligt ansvar, närmare bestämt länsstyrelsens. Vid kärnteknisk olycka på Ringhals är Länsstyrelsen Västra Götalands räddningsledare beslutsfattare för den del av insatsen som berör Västra Götalands geografiska område. Denna planering fortsätter mellan länsstyrelsen och kommuner i länet under 2024–2026. Arbete har också påbörjats gällande mottagning och inkvartering av utrymmande personer från områdena närmare Ringhals.
- **Älvgrupper.**
Vid höga flöden och i händelse av dammhaveri sammankallar Länsstyrelsen Västra Götaland älvgrupperna för Upperudsälven, Sävån, Viskan och/eller Göta älv. Länsstyrelsen Halland är sammankallande för älvgrupp Ätran. Älvgrupperna är forum för samverkan, samordning, informations- och erfarenhetsutbyte och stimulera till beredskapsplanering hos respektive aktör. På senare år har grupperna även kallats samman vid perioder med torra och låga flöden.
- Länsstyrelserna ska ta fram länsstrategier för 2024–2027 i syfte att bidra till de **jämställdhetspolitiska målen**. Där ingår jämställdhetsintegrering inom civil beredskap.

Utöver allt som beskrivits ovan kommer länsstyrelsen dessutom finnas tillgänglig för vägledning och dialog om risk- och sårbarhetsanalys, kontinuitetshandling, klimatanpassning, informationssäkerhet med mera.

Göteborg mars 2024

Länstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastragotaland